



ДЕТЕКТИВЛАР
УНЕСИ

Жеймс Хэдли

ЧЕЙЗ

Сейфдаги
пуллар



Жеймс Хэдли Чейз

СЕЙФДАГИ ПУЛЛАР

Детектив роман

Ҳаммаси сейфни очишдан бошланди. Пулга муҳтожлик, бойликка ўчлик, нафс балоси жиноятга йўл очиб берди. Жиноятга эса жазо тайин. Ҳа, биргина ножўя қадам ҳаётигнни остин-устун қилиб ташлаши мумкин. Зотан, хатоларингни англаб, тўғри йўлдан юраман, десанг-да, ана шу илк қадам ҳаётигга соя солиб туради. Бу қилмишинг кейинги нохуш воқеа-ҳодисалар учун дебоча бўлади. Яна сейф, яна пуллар, яна жиноят. Не тонгки, ҳаётигга янги кириб келган инсонлар ҳам жиноятга ундайдилар. Орзу-хаёллар, яхшиликка интилиш, изтироблар, муҳаббат ва хиёнат, эски дўстликнинг битмас жароҳатлари...

Асар хотимаси ўқувчини ларзага солади. Муаллиф ҳаётий ҳақиқатни бор бўйича очиб беради.

Таржимон:
Фатхулла Намозов

ISBN 978-9943-27-009-1

“Янги аср авлоди” нашриёти
Тошкент- 2013

Кўнғироқ беш дақиқа кам ўн бирда жиринглади, мен эндигина жўнаётган эдим. Агар беш дақиқа кечроқ чалинганида, мен кўнғироққа жавоб бермас, аммо расмий жиҳатдан ишим тугашига яна беш дақиқа борлиги учун ҳеч қаёққа кетиб бўлмасди.

Тунги телефон магнитофонга уланган, у кўнғироқлар вақтини автоматик тарзда қайд этиб боради. Бу ходимларни назорат остига олишга оид оммавий тизимнинг бир қисми эди. Мен гўшакни кўтардим.

– Лоренс сейфлар корпорацияси тунги хизмати эшитади, – дедим.

– Генри Купер гапиряпти, – бу ўзига тўқ, ўзига ишонган йирик сармоядор ва данғиллама уй эгаларидан бири эди. – Сиз зудликда бирор кишини юбора оласизми? Менда сейф билан боғлиқ муаммо пайдо бўлди.

Жейни билан келишилган учрашувим расво бўлди, деб ўйладим мен. Бу бизнинг шу ойда бекор қилинган учинчи учрашувимиз эди.

– Сиз қаерда турибсиз, сэр? – сўрадим мен овозимга мумкин қадар назокатли тус беришга ҳаракат қилиб. Сухбат тасмага ёзиб олинаётган эди, менда эса илгари ҳам мижозлар билан кўпол муомала қилганим учун нохушликлар содир бўлган.

– Эшли Армз. Ходимингиз зудликда зарур.

Мен соатимга қарадим. Икки дақиқа кам ўн бир эди. Борди-ю, мен тунги хизмат аллақачон беркилди, десам, у холда ишим билан хайрлашимга тўғри келади, менинг молиявий томондан қийналганим ҳисобга олинса, бу йўл кўйиб бўлмайдиган ножўя ҳаракат бўлар эди.

– Айтолмайсизми, сейфингизга нима бўлган, сэр?

– Мен қаеригадир калит солган эдим. Тезроқ бирор кишини жўнатинг.

У телефони гўшагини кўйди, мен ҳам. Жейнига, соат ўн биру ўн бешда олдинга кириб ўтаман, деган эдим. Рақс клубига (у яқинда очилган эди) борамиз, деб келишган эдик. У кийиниб, мени кутади. Эшли Армз эса шаҳарнинг нариги томонида, адоғида. Мен у ерга бориб, жин ургур сейфни очгунимча, сўнг орқага қайтгунимча, кейин эса фургонни жойига қўйиб, Жейнининг олдида троллейбусда етиб боргунимча соат бир ярим бўлиши турган гап. У шунча вақт кутиши даргумон.

Жейни мени огоҳлантирган, агар яна бирор кор-ҳол туфайли учрашув барбод этилса, бу охиргиси бўлади, деб дангал айтган эди.

Мен унга идорадан туриб, кўнғироқ қила олмайман. Ишхонадаги телефондан шахсий масалаларда фойдаланиш ман қилинган. Демак, автомат телефондан боғланишга тўғри келади, у эса кўчанинг адоғида жойлашган.

Асбоб-ускуналар солинган жомадонни олдим-у, фургонга чиқдим. Ёмғир майдалаб ёға бошлаган, мен эса плашчимни олмагандим. Кўчада машиналар тўлиб кетган, мен автоматга қадар етганимда фургонни кўядиган жой қолмаган эди. Жой бўшагунча ўн дақиқа кутишга тўғри келди, шундан кейин уни қўйдим.

Жейнига кўнғироқ қилганимда, соат ўн бирдан йигирма дақиқа ўтган эди. Мен вазиятни зўрға тушунтирдим, у эса бирдан тўнани тескари кийиб олди.

– Агар келолмайдиган бўлсанг, мен келадиган одамни биламан, – деди у. – Мен сени огоҳлантирган эдим-ку, Чет! Сабрим тугади. Сен билан боғлиқ иш доимо барбод бўляпти, жоним ҳалқумимга келди. Етар!

– Қулоқ солсанг-чи, Жейни, ахир мен айбдор эмасман-ку...

У эшитишни ҳам истамади. Мен унинг рақамини яна бир марта тердим, аммо Жейни гўшакни, хатто кўтармади ҳам. Бир-икки дақиқа кутдим, сўнг гўшакни илиб қўйдим-у, фургоннинг ёнига қайтдим. Шунчаси етмагандай ёмғир шу

қадар куч билан қуярдики, ҳатто ғаввослар ҳам чўкиб кетиши мумкин эди гўё. Эшли Армзгача қовоқ-тумшуғим осилиб борди. Мен Лоренснинг сейфлар корпорациясига лаънатлар ёғдирардим. Генри Купер жанобларини ҳақоратларга кўмиб ташладим. Ўзимни эса плашч олмаганим учун, ишдан сўнг уйга пиёда боришга тўғри келгани учун лаънатладим. Ёмғир менинг якшанба куни киядиган костюмимни яроқсизга чиқарарди, аслида бу либоснинг фақат “якшанба” номи бор эди, холос.

Эшли Армз шаҳардаги энг яхши туманнинг турар жой даҳаси эди. Мен подъездга кириб, дарбон пештахтасига яқин бордим. Дарбон менга жаноб Купернинг уйи учинчи қаватда эканлигини айтди.

Генри Купер баланд бўйли, вазмин одам бўлиб, ўзини ҳаддан ташқари билимдон деб ҳисоблайдиганлар тоифасидан экан. Унинг ароқхўрникидай қизарган юзи ва қорни очофат одамни эслатарди. Эшикни Купернинг ўзи очган эди. Мен остонадан ҳатлаб ўтганим ҳамон, у, қаерда бунча қолиб кетдинг, деб бақира бошлади.

Мен йўллар тикилинч эканлигини айтиб, кечирим сўрадим. У гапларимга қўлини силтаб, норозинамо жаврай бошлади ва, ниҳоят мени ҳашаматли меҳмонхонага бошлади. Сўнг мойбўёқ билан ишланган семиз яланғоч аёлнинг расмига яқинлашди, бундай суратларни фақат Рубенс ишлаши мумкин эди, балки мен хато қилаётгандирман, кейин суратни девор томонга бироз суриб, илгакка илиб кўйди. Сурат ортида бизнинг деворга мослаб қурилган энг яхши сейфларимиздан бири жойлаштирилган эди.

Мен ускуналарни олаётганимда, кушеткада ётган бир қизга кўзим тушди. У қирқими шу қадар катта тунги оқ кўйлак кийган эдики, бундай бичимдаги кўйлак қаерини ёпиши керак, номаълум эди. Қиз бармоқларида сигарета тутганча журнал варақлар, қуюқ бўялган лабларига аҳён-аҳёнда теккизар эди сигаретни. Сўнг у қовоқларини

кўтариб, кўзларини менга тикди. Қиз биров Жейнини эслатарди. Сочлари ҳам, узун келишган оёқлари ҳам ўхшаш, бошқа жойлари монанд эмас эди. Бу қиз анча олифта, Жейнида бу жиҳат мутлақо йўқ эди. Жейнида мафтун қиладиган қадди-қомат, ёқимтойлик ва жозибали қадам ташлаш мавжуд эдики, бу ҳолатлар эрақларни бурилиб қарашга мажбур этар, аммо шу билан бирга қандайдир беадаблик сезилар эди. Бу қизда эса беадабликнинг иси ҳам йўқ.

– Сейфни очиш учун қанча вақт керак? – деб сўради жаноб Купер. – Мен шошиляпман.

Мен қиздан зўрға кўз узиб, сейфга яқинлашдим.

– Агар сиз код рақамини айтсангиз, озгина вақт керак бўлади.

У бир парча қоғозга рақамларни ажи-бужи қилиб ёзиб, менга узатди, сўнг ичимликлар турган пастак столча олдига бориб, ўзига коктейль тайёрлай бошлади.

Мен ишга киришар-киришмас, ичкари томондан телефон жиринглади.

– Бу иш амалга ошиши керак, Жек, – деди у қизга ва эшикни очиқ қолдириб, хонадан чиқди.

Қиз дабдурустдан менга оҳиста сўз қотди:

– Тезроқ ҳаракат қил, йигитча. Аҳмоқ қария менга феруза маржон ваъда қилган. У яна айниб қолмасин, деб кўрқаман.

Мен шошардим. Қиз тўғридан-тўғри менга тикилиб турар, кўзларида совуқ бир ифода бор эди. Жейнида ҳам, агар мендан нимадир керак бўлганида худди шундай ифода пайдо бўлар, у бунга эришиш осон кечмайди, деб ҳисоблар эди.

– Бу уч дақиқадан кўп вақтни олмайди, – дедим мен. – Ташвиш тортма.

Сейфни очиш учун бундан ҳам кам вақт кетди.

– Шуям сейф бўлди-ю, – деди у. – Буни, ҳатто гўдак ҳам очади.

Мен сейф ичига нигоҳ ташладим. Уч қатор токчада юз долларлик пуллар тахлами билан турарди. Бунча пулни мен ҳеч қачон кўрмаган эдим. Ҳатто санаб чиқиш ҳам амри маҳол, қанча экан, балки ярим миллиондир? Қиз кушеткадан сирғалиб тушиб, олдимга келди. Мен ўтқир атир исини туйдим, кўли кўлимга тегди, биз шу қадар яқин турар эдик.

– Оловиддининг ғори-ку бу! – деди у дами ичига тушиб.
– Вой, Худойим! Мана қаерга кўл суқиш керак экан!

Мен телефон тинғиллаб, Купер гаплашиб бўлганидан огоҳлантирганини эшитдим. Қиз ҳам буни англади ва дарров ўз жойини эгаллади. Мен сейф эшигини ёпиб бўлган лаҳзада хонага Купер кириб келди.

– Наҳотки ҳалиям тугамаган бўлса? – деди у аччиқланиб.

– Ҳозир, сэр, – дедим мен сейфни қулфлаб. – Мана, энди бўлди.

У сейф эшигига разм солди ва бир неча дюйм очиб кўриб:

– Менга калитнинг нусхаси керак, – деди.

Мен, тайёрлаб бераман, деб жавоб бердим ва асбоб-ускуналарни йиғиштириб, эшикка қараб йўналдим. Кушеткага ўтирган қизга хайрли тун тиладим. Бунга жавобан у фақат бош ирғаб кўйди. Кириш эшиги ёнида Купер менга бир жуфт долларни раво кўрди. Бу пулни ҳеч бир хиссиз чўнтагимга солиб кўйди ва бундан кейин нимадир керак бўлиб қолса, куттириб қўймаслигимни айтиб, тўнғиллаб кўйди. Калитнинг нусхаси кераклигини яна менга эслатди.

Гараж томон йўл олар эканман, мен Купернинг сейфидаги пуллар ҳақида ўйлаб кетдим. Маошим фақат шу йил мени қониқтирмаяпти, деб бўлмайти. Мана, бир неча йилки, ишлаётган касбим бойишимга асло имкон бермаяпти. Бу пуллар меники бўлганида нима қилардим, дея хаёлга берилдим. Уйга осонгина кириб, Купернинг

сейфи ўрнидаги консерва банкасини очсам ва пулларга эгалик қилсам-а! Ўз-ўзимга, бундай қилишга уринмайман ҳам, дедим-у, аммо пуллар ҳақидаги фикр барибир калламда чарх ура бошлади.

Эртаси куни, Рой билан иш вақтимиз алмашганида ҳам мен бу хаёллардан халос бўлолмаган эдим. Ройни эсимни таниганимдан буён биламан. Биз бирга мактабга борганмиз. Отам мени Лоуренс сейфлар корпорациясига жойлаштириб қўйиш ҳақида ажойиб тўхтамга келган куни Ройнинг отаси ҳам уни шу даргоҳга ишга қўйган эди. Биз Рой билан ташқи кўринишда бир-биримизга ўхшаймиз: у ҳам баланд бўйли, тетик, қорачадан келган, ингичка мўйлови туфайли эса италияликларга ўхшаб кетади. Рой ҳам пулга худди мендек ўч. Мендан фарқ қилиб, аёллар унинг ҳаётида ҳеч қандай аҳамият касб этмайди. Рой ўн тўққиз ёшида уйланди ва бу никоҳдан ҳеч қандай иттифоқ чиқмади. Бир йил муқаддам хотини кетиб қолди ва шундан кейин аёллар унинг учун ҳеч ким бўлмай қолди. Ройнинг яккаю ягона қизиқиши пойга ва бу мусобақага пул тикишдан иборат эди. У мудом пулсиз юрар ва ҳамма вақт мендан оз-оздан қарз олишга ҳаракат қиларди.

Мен унга Купернинг пуллари тўғрисида гапириб бердим. Биз ёлғиз эдик. Ёмғир шиддат билан ёғар, ойнадан челақлаб қуяётгандек кўринарди. Мен уйга кетишга шошилмас эдим. Ройга Купернинг уйидаги қиз ҳақида, сейфни қандай очганим тўғрисида сўзлаб бердим.

– У ерда юз долларлик қоғоз пулдан иборат ярим миллион борга ўхшайди, – дедим мен идорада у ёқдан-бу ёққа юриб, Рой эса стол ортида ўтирар ва чекаётган эди. – Сен ўша сейфда қанча пул борлигини тасаввур қилиб кўр!

– Кимгадир ҳаммаси, бошқаларга эса ҳемири ҳам йўқ.

– Ҳа, шундай, – дедим мен ва ёмғир ёғаётган қоронғиликка тикилдим. – Бўпти, менинг вақтим бўлганга ўхшайди. Хайрли тун.

– Шошма, қаерга қочяпсан? – деди Рой. – Ярим

миллион-а? Шунча кўпми?

– Бундан кам бўлиши мумкин эмас. У ерда учта токча тўла тахлам бор эди.

– Ўтир-чи! Кел, бир муҳокама қилиб кўрайлик, – таклиф қилди Рой. Биз бир-биримизга қарадик. Унинг кўзлари ички ҳаяжонини сездириб турарди. – Бунча пул менга халақит бермаган бўларди, Чет.

Мен ўтирдим ва шу заҳоти юрагим кўксимда уриб кетганини сездим.

– Менга ҳам халал бермасди.

– Ҳозир бўйнимда беш юз доллар турибди, – деди у. – Қандай бўлмасин, пул топишим керак. Менга қара, биз ўша сейфни тозалаб қўйсак-чи? – у стулдан туриб, менга нигоҳини қадади. – Назаримда, бу иш қийин эмасга ўхшайди.

– Ҳа, шунақага ўхшайди.

Биз, иккимиз ҳам жим қолганча, ёмғир деразага қандай урилаётганига қараб ўтирардик.

Ниҳоят Рой шундай деди:

– Мен кўпдан бери шундай воқеани кутар эдим. Бу ҳаёт ўлгудай жонимга тегди. Сен ҳам шундай деб ўйласанг керак, тўғрими?

– Ҳа.

– Хўш, нима қилдик, ишга киришамизми?

– Мен-ку, бунга истамасдим, аммо қаёққаям қочиб қутилсан. Жуда оддий иш, бу!

У кулиб қўйди.

– Қўрқмаслик керак. Агар бу ишга каллани ишлатиб киришсак, ҳаммаси силлиқ кетади.

Мен столнинг бир чеккасидан жой олдим.

– Розиман.

– Кел, ўтириб, ҳаммасини мияда пишитиб олайлик.

Биз эртасига кун бўйи ўғрилиқ режасини тузиш билан банд бўлдик. Бу ҳақда қанча кўп муҳокама қилсак, уни амалга ошириш шу қадар осон кўринар эди гўё.

– Ўша одам уйдан қачон чиқиб кетишини аниқлаш керак. Бу ҳақда билиш ниҳоятда муҳим, – деди Рой. – Айтайлик, у уйда йўқ, биз хонага кирамиз, сейфни очамиз ва уни тозалаб қўямиз. Биласанми, сен шундай қилишинг керак: у илтимос қилган калит нусхасини оласан, кейин дарбон билан гаплашасан. Ундан Купер уйда бўлмаган вақтини билиб оласан. Дарбонлар валақлашни яхши кўришади. Агар сен ўзингни яхши тута олсанг, у ҳаммасини тўкиб солади. У уйда йўқлигини билгач, борамиз-у, пулларни оламиз.

Ўшанда биз учун дунёда бундан бўлак ҳеч нима йўқдай кўринди.

2

Эртаси кунни мен Эшли Армзга қараб йўл олдим. Эгнимда Лоренс сейфлар корпорацияси либоси: куртка, кўкиш рангдаги шим ва нишон қадалган бош кийими бор эди. Рой мени навбатчилиги тугагандан сўнг фургонда кутишини маълум қилди.

Мен Эшли Армзга ўн яримдан кейин келдим. Дарбон ўзининг пештахтаси ёнида ўтираркан, қандайдир китобни варақлар, зерикканлиги юзидан билиниб турар эди. Мен кирган заҳоти у таниб, бош ирғаб қўйди.

– Ҳа, сизми? Агар яна жаноб Купернинг хузурига келган бўлсангиз, омадингиз чопмабди. У уйда йўқ.

– У қачон қайтади? – дедим мен ва пештахтага суяниб, бир кути сигаретни чиқариб қўйдим. Дарбон деворга илинган соатга қаради.

– Ярим соатдан кейин.

– Мен кутиб тураман. Унинг буюртмасини шахсан қўлига топширишим керак.

– Менга қолдираверинг, бериб қўяман.

Мен бош чайқадим:

– Иложи йўқ. Бу сейфнинг калити. Мен уни шахсан



Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/oz/asar/3022> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/3022> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию
можно найти на сайте <https://kitobxon.com/ru/asar/3022>